

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060308

DOM
2025-02-17
Stockholm

Mål nr
P 1317-24

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2024-01-09 i mål nr P 6585-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

L-G.S.

Motparter

1. Kommunstyrelsen i Tierps kommun
815 80 Tierp

2. Eos solar project 2 AB, 559333-7347
c/o Helios Nordic Energy AB
Riddargatan 23 A
114 57 Stockholm

Ombud: Elisabeth Grefalk
Samma adress som bolaget

SAKEN

Bygglov för fem transformatorstationer, ställverksbyggnad, parkeringsplatser, lagringscontainer samt upplagsplats på fastigheterna A och B i Tierps kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 2162746

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

L-G.S. har yrkat att ansökan om bygglov ska avslås.

Kommunstyrelsen i Tierps kommun och **Eos solar project 2 AB** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

L-G.S. har till stöd för sin talan anfört i huvudsak detsamma som i mark- och miljödomstolen, med följande tillägg. Byggnaderna placeras inte på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till trafikförsörjning och behovet av en god trafikmiljö enligt kravet i 2 kap. 6 § första stycket 6 plan- och bygglagen (2010:900). Det finns ingen permanent väg som leder fram till de planerade byggnaderna på fastigheten B. Det finns en permanent väg som leder fram till de planerade byggnaderna på fastigheten A men för att nå denna krävs hans tillstånd att använda anslutande tillfartsvägar. I ansökan saknas en beskrivning av bolagets plan för att anlägga nya vägar.

L-G.S. har i Mark- och miljööverdomstolen gett in fotografier.

Bolaget har till stöd för sin inställning anfört sammanfattningsvis följande. I målet ska endast bygglovsfrågan prövas, inte lokaliseringen av den planerade solcellsparken. Marken där byggnaderna står skulle i teorin kunna omvandlas till jordbruksmark, dock måste bedömningen utgå från nuvarande markanvändning. Marken har inte brukats på många decennier. Att nyttja en markyta där det redan står byggnader måste ses som god hushållning med naturresurser.

Kommunstyrelsen har till stöd för sin inställning anfört i huvudsak följande. Enligt praxis har mark som ianspråktagits för byggnader inte bedömts utgöra brukningsvärd jordbruksmark. Att det är möjligt att riva byggnader och iordningställa den underliggande marken för jordbruksproduktion innebär inte att den utgör brukningsvärd jordbruksmark.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Den huvudsakliga frågan i målet är om bestämmelsen om ianspråktagande av brukningsvärd jordbruksmark i 3 kap. 4 § miljöbalken utgör hinder mot att ge bygglov för de sökta åtgärderna. Enligt Mark- och miljööverdomstolen är det inte möjligt att bruka mark på vilken det står en byggnad. Eftersom marken där bolaget avser att utföra åtgärderna inte kan brukas på grund av de befintliga byggnaderna, innebär åtgärderna inte heller att det sker ett ianspråktagande av brukningsvärd jordbruksmark på det sätt som avses i 3 kap. 4 § miljöbalken. Att de befintliga byggnaderna kan ha uppförts som bygglovsbefriade ekonomibyggnader ändrar inte denna bedömning.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att det finns befintliga vägar i anslutning till den berörda marken och bedömer att bolaget har möjlighet att t.ex. genom servitut få tillgång till väg i erforderlig utsträckning. Kravet avseende trafikförsörjning och god trafikmiljö i 2 kap. 6 § PBL får därmed anses uppfyllt.

Det har inte heller i övrigt framkommit något hinder mot att meddela bygglov. Överklagandet ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Karin Wistrand, tekniska rådet Ewa André Holst, hovrättsrådet Kristina Dreijer och tf. hovrättsassessorn Anna Lundgren, referent.

Föredragande har varit Amelia Möller Andréewitch.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2024-01-09
meddelad i
Nacka

Mål nr P 6585-23

PARTER

Klagande

L-G.S.

Motparter

1. EOS Solar Project 2 AB
c/o Helios Nordic Energy AB
Riddargatan 23 A
114 57 Stockholm

2. Kommunstyrelsen i Tierps kommun
815 80 Tierp

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut den 25 augusti 2023 i ärende nr 403-5624-2023,
se [bilaga 1](#)

SAKEN

Bygglov för fem transformatorstationer, ställverksbyggnad, parkeringsplatser,
lagringscontainer samt upplagsplats på fastigheterna A och B i
Tierps kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Kommunstyrelsen i Tierps kommun (kommunen) beslutade i juni 2023 att bevilja bygglov för fem transformatorstationer, ställverksbyggnad, parkeringsplatser, lagringscontainer och upplagsplats på fastigheterna A och B. Kommunen beslutade även samma dag i ett annat ärende att bevilja bygglov för fem transformatorstationer, ställverksbyggnad, parkeringsplatser, lagringscontainer och upplagsplats på fastigheten B.

Besluten överklagades av L-G.S. till Länsstyrelsen i Uppsala län (länsstyrelsen). Länsstyrelsen beslutade i augusti 2023, i respektive ärende, att dels avvisa L-G.S.s yrkande om att länsstyrelsen ska besluta om förbud för solcellsanläggningen, dels avslå överklagandena i övrigt.

L-G.S. har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen. Bygglov för åtgärder på fastigheterna A och B hanteras inom ramen för detta mål. Mark- och miljödomstolen avgör denna dag även mål nr P 6601-23 rörande bygglov för åtgärder på fastigheten B.

YRKANDEN M.M.

L-G.S. har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska upphäva kommunens beslut och avslå ansökan om bygglov. Han har även, som det får förstås, yrkat att domstolen ska återförvisa ärendet till länsstyrelsen för vidare handläggning vad gäller hans yrkande om förbud mot solcellsanläggningen.

Till stöd för sitt överklagande har L-G.S. i huvudsak framfört följande.

Ansökan om bygglov bör avslås eftersom det urholkar skyddet av jordbruksmark i 3 kap. 4 § miljöbalken och utnyttjar undantaget för ekonomibyggnader i 9 kap. 3 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Dessutom är länsstyrelsens motivering till avvisandet av hans överklagan av bygglov är bristfällig. Länsstyrelsen och kommunen gör samma bedömning att dessa bygglov avser mark som inte utgörs av

jordbruksmark, vilket är helt felaktigt. Även om det står gamla lador på fastigheterna A och B där byggloven ansökts, är dessa två områden fortfarande jordbruksmark.

Tittar man på gamla flygbilder så finns två områden med lador kvar i dag som det genom bygglovet görs anspråk på. Det framgår likaså att det funnits betydligt fler lador i detta område som rivits och i dag brukas som jordbruksmark. Anledningen till detta är rationalisering i lantbruket likaså att de öppna diken har ersatts av täckdikningssystem på området. Att ladorna nu ska ersättas med transformationsstationer och ställverksbyggnader är motsatsen till detta. Dessa bygglov kommer att leda till slutet för rationellt jordbruk i detta område då de är komplement till den planerade solcellsparken.

Det är märkligt att både kommunen och länsstyrelsen anser att dessa byggnader inte kommer att placeras på jordbruksmark trots att det står klart att dessa lador räknas som ekonomibyggnader och att placeringen ska ske på jordbruksmark liksom många tidigare lador. Att använda undantaget i 9 kap. 3 § PBL för att vid ett senare tillfälle anlägga en nybyggnad som kräver bygglov är ett sätt att motsätta sig 3 kap. 4 § miljöbalken. Om transformatorstationer och ställverksbyggnader får ersätta industribyggnader på jordbruksmark så borde alla sorters nybyggnationer godkännas. Gamla lador som i detta fall som står på plintar och inte har en gjuten platta är lätta att riva, gräva bort och återställa till jordbruksmark. De har varken nergrävda kablar eller pålats ner i dräneringen.

De sökta åtgärderna ska också delvis placeras på skogsmark. Även om vissa av de bygglovspliktiga åtgärderna inte kommer att placeras på jordbruksmark så strider placering av dessa mot två domar från mark- och miljödomstolen. Detta eftersom det är själva solcellsparken som kommer ta ett stort område i anspråk, vilket utgör jordbruksmark. Avgörandena från mark- och miljödomstolen innebär, enligt hans uppfattning, att alla tidigare beslut kring solcellsparken i Arvidsbo har avslagits, dvs. alla bygglov och solcellsparken i dess helhet. Utifrån domskäl i dessa avgöranden anser han också att det är tydligt att mark- och miljödomstolen har

bedömt att solcellsparken i Arvidsbo inte anses vara lämpligt lokaliserad och att samrådet, som bolaget anser vara ett tillstånd, inte är giltigt. Därmed ska dessa nya bygglov som antagits avslås och även framtida bygglovsansökningar som gäller solcellsparkprojektet i Arvidsbo ska avslås.

Sammanfattningsvis anser han att domarna från mark- och miljödomstolen medför att inga bygglov som tillhör projektet borde beviljas då det i sin helhet strider emot 3 kap 4 § miljöbalken.

Vidare har länsstyrelsen avvisat hans yrkande att besluta om förbud av solcellsanläggningen. Han anser dock att frågan ligger inom ramarna för länsstyrelsens ärende med hänvisning till vad som framkommit av de två domarna från mark- och miljödomstolen. Därmed anser han att länsstyrelsen kan ta ett nytt beslut kring solcellsparken i Arvidsbo.

Mark- och miljööverdomstolen har i mål nr M 15064-21 och M 10226-22 fastställt att länsstyrelsen kan fatta beslut om förbud mot bakgrund av följande. Solcellsanläggning på jordbruksmark är en förändrad markanvändning, det är ett varaktigt ianspråktagande av marken, 3 kap. 4 § miljöbalken ska tillämpas, fossilfri el kan vara ett väsentligt samhällsintresse och sökanden måste visa att annan mark inte kan tas i anspråk för att uppnå ändamålet.

Solcellsparken i Arvidsbo kommer att förändra markanvändningen och ta marken i anspråk inom en överskådlig framtid. Därmed ska 3 kap 4 § miljöbalken tillämpas. Bestämmelsen förbjuder byggnation på jordbruksmark om någon annan mark kan tas i anspråk och om det inte är ett väsentligt samhällsintresse som måste tillgodoses. Jordbruksmarken i Arvidsbo har stora värden och är rustad för framtiden då den är både dränerad, förberedd för bevattning och odlingssäker med bra arrondering. Jordbruksmarken som solcellsparken i Arvidsbo hotar har alla förutsättningar att bidra till matförsörjningen i framtiden. Därmed borde

samhällsintresset för denna jordbruksmark vara att brukas för livsmedelsförsörjningen och inte för elproduktion. Det finns annan mark som kan tas i anspråk för detta.

DOMSKÄL

Prövningsramen

Mark- och miljödomstolen kan inom ramen för ett mål avseende överklagande av bygglov endast pröva om det har funnits fog för det överklagade beslutet. Domstolens prövning avser således enbart det överklagade bygglovet i den utformning och omfattning som framgår av nämndens beslut. Domstolen kan därför inte pröva vad L-G.S. har framfört om att bygglov inte kan meddelas med anledning av att solcellsparken i dess helhet strider mot 3 kap. 4 § miljöbalken.

Var det korrekt av länsstyrelsen att avvisa L-G.S.s yrkande om förbud?

Länsstyrelsen avvisade genom sitt beslut L-G.S.s yrkande om förbud för solcellsanläggningen, vilket han nu har invänt mot. Mark- och miljödomstolen instämmer dock i länsstyrelsens bedömning om att den fråga som länsstyrelsen hade att pröva var om nämnden haft fog för att bevilja bygglov för de sökta åtgärderna. Ett eventuellt förbud för solcellsanläggningen mot bakgrund av miljöbalkens bestämmelser omfattades alltså inte av länsstyrelsens prövning. Det finns därför inte skäl att återförvisa ärendet till länsstyrelsen.

Finns det skäl för att upphäva kommunens beslut?

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen har gått igenom handlingarna i målet samt övervägt vad L-G.S. anfört i mark- och miljödomstolen. Domstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning med de skäl som länsstyrelsen har angett men med följande tillägg.

Med begreppet jordbruksmark avses åkermark och kultiverad betesmark (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 20 december 2023 i mål nr P 10874-22). Frågan om marken utgör brukningsvärd jordbruksmark bedöms med utgångspunkt i om den med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion (se prop. 1985/86:3 s. 158.) Av praxis framgår att ett markområdes storlek och läge i förhållande till annan jordbruksmark har betydelse för bedömningen och så även om marken har brukats i någorlunda närtid. Om markområdet således är tillräckligt stort, har förutsättningar för att kunna brukas framöver och inte är avgränsat från annan jordbruksmark, är det vanligtvis fråga om brukningsvärd jordbruksmark (se bl.a. rättsfallen MÖD 2020:10 I–III och MÖD 2022:20).

Mark- och miljödomstolen anser därför att det är den aktuella markens faktiska användning som huvudsakligen ligger till grund för prövningen om brukningsvärd jordbruksmark kommer att tas i anspråk eller inte. Det framgår av bygglovs-handlingarna att de sökta åtgärderna ska vidtas på skogsmark eller på mark där det i dag står byggnader, dvs. marken utgör inte i direkt mening åkermark eller kultiverad betesmark. Domstolen bedömer med hänsyn till detta att det inte är fråga om att brukningsvärd jordbruksmark kommer att tas i anspråk. Det som Lars-Gunnar Sandin nu har fört fram utgör inte skäl för domstolen att göra någon annan bedömning. Det har för övrigt inte heller framkommit i målet att dessa byggnader skulle vara olovligen uppförda eller att de har uppförts för att kringgå skyddet för brukningsvärd jordbruksmark.

Det har inte heller framkommit några andra skäl för att bygglov inte skulle kunna beviljas. Vad L-G.S. i övrigt framfört ändrar inte domstolens uppfattning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 30 januari 2024.

Katarina Winiarski Dol

Malin Danielsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Katarina Winiarski Dol, ordförande, och tekniska rådet Malin Danielsson. Föredragande har varit tingsnotarien Jens Rönneholm.